

ВІДГУК

офіційного опонента, завідувача кафедри загальної практики-сімейної медицини Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна МОН України, доктора медичних наук, професора Ніколенко Євгенія Яковича на дисертаційну роботу Руденко Тетяни Миколаївни «**Оптимізація діагностики ендотеліальної дисфункції при артеріальній гіпертензії в поєднанні з ожирінням та її корекція**», представленої на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.02 - внутрішні хвороби

Актуальність проблеми

Поширеність артеріальної гіпертензії в країнах світу сягає великих масштабів і тенденція до її росту невинно набуває стійкого тренду. Артеріальна гіпертензія – не просто одне з найпоширеніших неінфекційних захворювань, вона обумовлює цілий ряд причинно-наслідкових взаємозв'язків, які несприятливо позначаються на ризику розвитку інших захворювань і ускладнень. Артеріальна гіпертензія та асоційовані з нею патологічні порушення важким тягарем лягають на суспільство – як у силу високої поширеності в популяції, так і з-за важких наслідків з втратою працездатності та ризику смерті. Сучасна медична наука досить чітко викреслила ряд факторів, що сприяють розвитку стійкого підвищення артеріального тиску, зокрема це і підвищення індексу маси тіла, та цілий ряд інших факторів ризику. Досягнення в області фізіології (Нобелівська премія Роберту Ф. Ферчготту, Луїсу Дж. Ігнаро, Феріду Мураду, 1998 р. за відкриття окису азоту, як сигнальної молекули в кардіоваскулярній системі), вивчення патогенетичних механізмів артеріальної гіпертензії (Малая Л. Т., фундаментальні дослідження кінінової системи, функцій ендотелію) дозволили ефективно впливати на лікування цієї патології, але необхідність пошуку ефективних методів діагностики, які можуть бути використані на рівні первинної ланки та особливо на ранніх стадіях в умовах проведення медичного огляду є безумовно актуальним.

Наукова новизна

Наукова новизна роботи полягає в тому, що у роботі доведено, що зниження як ендотелій залежної вазодилатації, так і ендотелійнезалежної вазодилатації, спостерігається у хворих із типом судинної реакції типів night-reaker та non-dipper, характеризується посиленням ендотеліальної дисфункції, збільшенням ступеня концентричної гіпертрофії ЛШ серця та діастолічною серцевою недостатністю і супроводжується підвищенням активності вазопресорних ендотеліальних дисфункціональних гуморальних механізмів, активацією ушкоджуючих чинників: підвищенням рівня ендотеліну та зниженням NO-утворювальних механізмів у хворих з підвищеним індексом маси тіла. Формування ендотеліальної дисфункції залежить від ступеня активності прозапальних чинників жирової тканини і є прямо пропорційним ступеню ожиріння.

Обґрунтовано диференційний підхід до цілеспрямованого використання варіантів поєднаної антигіпертензивної терапії, підгрунття якого становить корекція основних патогенетичних механізмів АГ та ОЖ.

Практичне значення роботи

Результати проведеного дослідження дозволили установити й обґрунтувати доцільність визначення стану судинно-рухової функції ендотелію, характеру ремоделювання міокарда для оптимальної оцінки важкості стану хворих, вибору адекватного диференційованого лікування і його моніторингу, підвищити якість і своєчасність діагностики розвитку артеріальної гіпертензії у хворих з ожирінням.

Для найбільш патогенетичне обґрунтованого лікування рекомендується використовувати комбіновану терапію з обов'язковим використанням таких препаратів, як фозиноприл (іАПФ) у добовій дозі 5 – 10 мг, небіволол (β-адреноблокатор) у добовій дозі – 10 мг та аторвостатин у добовій дозі – 20 мг, які впливають на різні нейрогуморальні механізми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, їх достовірність

Дисертаційна робота написана за звичайним планом, загальний обсяг дисертації викладений на 174 сторінках і складається зі вступу, огляду літератури, розділів власних спостережень, обговорення із висновками, практичних рекомендацій.

Наукове дослідження присвячене удосконаленню діагностики та лікування артеріальної гіпертензії поєднаної з ожирінням на основі вивчення як морфологічних так і гуморальних механізмів формування клінічної картини цього захворювання.

Вірогідність отриманих результатів визначається достатнім обсягом клінічного матеріалу, використанням сучасних клінічних, інструментальних і біохімічних дослідницьких методів і адекватних методів статистичної обробки.

Отримані результати піддані сучасній статистичній обробці, правильно інтерпретовані, загальні висновки логічно впливають з результатів дослідження та аргументовані.

Повнота викладу в опублікованих

За темою дисертаційної роботи опубліковано 28 наукових праць, 9 статей у наукових фахових виданнях, із них 5 у наукових фахових виданнях, рекомендованих МОН України (3 одноосібно), 1 стаття у зарубіжному фаховому виданні, 1 державний деклараційний патент України на корисну модель, 17 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Матеріали дисертації доповідалися й обговорювалися на конференціях Інституту терапії АМН України, засіданнях Харківського медичного товариства, республіканських і міжнародних конгресах, симпозіумах і конференціях.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертаційної роботи

Основні результати, висновки і рекомендації можуть бути використані для вивчення особливостей патогенезу і діагностики, а також у вирішенні питань вторинної профілактики і лікування артеріальної гіпертензії у хворих з ожирінням у кардіологічних, нефрологічних, терапевтичних відділеннях, у процесі навчання студентів медичного профілю і на курсах удосконалення лікарів.

Оцінка змісту дисертації та її завершеності

Назва дисертації відповідає суті проблеми. Дисертація побудована за традиційною схемою. Загальний обсяг дисертації викладений на 174 сторінках і складається зі вступу, огляду літератури, розділів власних спостережень, обговорення із висновками, практичних рекомендацій. Список літератури складається з 220 джерел, викладених кирилицею 128 та іноземних 92. Робота ілюстрована 18-ю таблицями та 23-ма малюнками. Заключення і висновки сконцентрували в собі основні положення дисертації і цілком відповідають цілям та задачам дисертації.

Дисертаційна робота Руденко Т. М. є закінченою працею з сформульованими метою і завданням, чіткою методологічною постановкою їх рішень, логічною побудовою заключення, висновків, що впливають з результатів роботи.

Зауваження та запитання

Принципових і суттєвих зауважень до дисертаційної роботи не виникло і всі розділи оцінені позитивно. У якості зауваження: аналіз структурно-гуморальних особливостей АГ при ожирінні повинен базуватися з урахуванням різних типів ожиріння. Висвітлюючи практичне значення досліджуваних показників, доцільно виділити ті, котрі можуть бути застосовні в амбулаторно-поліклінічних умовах.

Але приведені зауваження не впливають на науково-практичну значущість дисертації і не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

При рецензуванні дисертації виникли наступні питання:

1. Які патогенетичні обґрунтування розвитку ендотеліальної дисфункції при ожирінні?
2. На Вашу думку, чи доцільно використання комплексу ЛФК для впливу на ступінь ожиріння, і як це може вплинути на рівень ендотеліальної дисфункції?

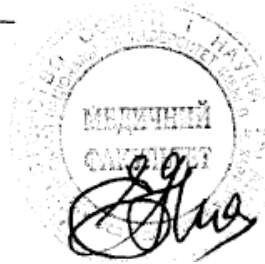
Висновок

Дисертаційна робота Руденко Т. М. є закінченим науковим дослідженням, в якому отримані нові наукові результати, що в сукупності вирішують наукову задачу, яка має важливе значення для внутрішніх хвороб, а саме – удосконаленню діагностики та лікування АГ поєднаної з ожирінням.

Таким чином, дисертація Руденко Т. М. на тему: «Оптимізація діагностики ендотеліальної дисфункції при артеріальній гіпертензії в поєднанні з ожирінням та її корекція» за своєю актуальністю, обсягом та об'єктивністю дослідження, методичним рівнем, науковою новизною отриманих даних, практичною значущістю відповідає п. 11 "Положення про порядок присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання

старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року № 567, щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.02 – внутрішні хвороби, а її автор гідна присудження наукового ступеня кандидата медичних наук.

Завідувач кафедри загальної практики –
сімейної медицини
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна
МОН України,
доктор медичних наук, професор

Є. Я. Ніколенко